

[Chr. R. Christensen.]

Det er Usikkerhed, der har præget Landbrugets Forhold siden Krigen. Da Krigen sluttede, var dansk Landbrug parat til at gaa ind i en forceret Produktion for at fremstille den størst mulige Mængde Fødevarer og for at konkurrere med de Lande, med hvilke vi i Fremtiden skal konkurrere for at bevare vor Produktion og vort Salg. Men Skuffelserne meldte sig. Vi fik ikke Raastoffer i den Udstrækning, vi havde drømt om, og Produktionsomkostningerne steg, saa der blev et Misforhold mellem de færdige Varer og Produktionsomkostningerne i den Grad, at vi, til Trods for at vi i 1946 havde en usædvanlig god Høst, dog har haft et overordentlig vanskeligt Aar landøkonomisk set. Og navnlig har de middelstore Brug været ude for en Belastning, som har ramt haardt, saaledes at vi, selv paa Baggrund af et godt Aar, maa siges at være godt paa Vej ind i en ny Landbrugskrise. Og nu, i 1947, staar vi i den Katastrofesituation, at Avlen er gaaet ned: Hø, Korn, Roer og Græs — altsammen har det svigtet. Og der er i Dag ingen Tvivl om, at hvis vi skulde fortsætte uændret med de Priser, vi har faaet det sidste Aar for vore Landbrugsvarer, vilde Landbrugets Forrentningsprocent komme til at ligge i Nærheden af Nul for dette Aar — og sandsynligvis derunder —, saaledes at vi vilde naa ned paa et Niveau, der svarede til det værste Kriseaar under den forrige store Landbrugskrise.

Nu er det ikke min Mening, at Landbruget ikke skal tage Risikoen ved en lille Avl. Det maa det ganske naturligt, men det maa dog være saadan, at Landbruget under normale Forhold skal have Rentabilitetsmuligheder. Selv det sidste Aars Vilkaar var saaledes, at den begyndende Landbrugskrise fra Landbrugets Side maatte modvirkes ved Foranstaltninger, som Samfundet er overordentlig daarligt tjent med, idet Krisen netop var af en saadan Karakter, at Landbruget klarede sig bedst ved en mindre intensiv Produktion.

Den Landmand, der stod i vanskelige økonomiske Forhold, kunde ved at bringe sit Husdyrhold ned ogsaa bringe sit Behov af Arbejdskraft ned, bringe sine Udgifter ned. Han kunde ved at anskaffe Malkemaskiner o. s. v. og ved at gøre sin egen Arbejdsdag længere faa færre Udgifter. Han kunde ved at drive sin Bedrift mindre intensivt, med færre Roer, men lidt mere Græs, nøjes med en mindre Produktion og alligevel ved denne Driftsform faa en større Nedgang i Udgifterne end i Indtægterne og derigennem en bedre Balance i sin Økonomi.

Dette maatte naturligvis betyde en Fristelse for mange Landmænd. I den nuværende Situation har Fodermangelen gjort denne Fristelse akut og ligefrem i mange Tilfælde gjort det til en Nødvendighed at reducere Besætningerne.

Man har set en Bog af en dansk Forfatter med Titelen „Nu opgiver han“. Naar vi i disse Dage ser Landmænd sælge bort af deres Besætninger, som det maaske har kostet dem det meste af en Livsgerning at bygge op, sælge det, som dansk Landbrug har bygget paa siden 1880, tror jeg ikke, det er en Foranstaltning, der træffes med Glæde. Den Landmand, der maa tage dette Skridt, føler — tror jeg — i Virkeligheden lidt i Retning af det, Forfatteren har givet Udtryk for i Titelen. „Nu opgiver han“.

Resultatet af dette er blevet, at den animalske Produktion i Danmark ligger paa $\frac{3}{4}$ af, hvad den var i 1939, og at Landbrugets Andel i vor Eksport, der før Krigen var omkring $\frac{3}{4}$ af den samlede Eksport, i Dag ligger paa kun godt og vel Halvdelen. Dette er en Ulykke for Samfundet, fordi den mindre Eksport betyder mindre Købekraft. At dette saa er begrundet med en uheldig Prisudvikling i Forbindelse med vor Samhandel med Udlandet, gør kun Situationen endnu værre. Men med denne Udvikling maa man sige, at det er en Livsbetingelse for Samfundets Økonomi, at Landbrugets Produktions-evne genrejses, og er det i højere Grad for Samfundet end for Landbruget selv, og at vi skal undgaa det Væld af Restriktioner og Rationer, som hemmer Produktions-evnen og truer med at drukne os i Papir. Man tænker mangen Gang paa, hvad der kunde udrettes herhjemme, hvis alle de Arbejdstimer, der bruges til Reguleringer og Restriktioner, kunde sættes ind i det produktive Liv. Hvis ikke vi evner at genrejse Landbrugets Produktion, er Vejen den, at vi skal spare og regulere os igennem Vanskelighederne, en trang Vej, over for hvilken vi maa sige, at det er bedre at producere sig igennem, og det vil igen sige, at der i Danmark maa skabes saadanne Vilkaar for Landbruget, at det betaler sig bedst at producere mest; der maa skabes saadanne Vilkaar, at Produktionen sættes i Højsædet, og det gøres ved at skabe Balance mellem Færdigvarer og Produktionsomkostninger. Det kan naturligvis gøres paa to Maader: enten ved Nedsættelse af Produktionsomkostninger eller ved Forhøjelse af Færdigvarepriser.

Jeg er enig i, at vore Produktionsomkostninger er steget i uhyggelig Grad, men jeg har ikke hidtil set, hvorledes det